

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Рік I.

Київ, субота, 11 жовтня 1941 р.

Ч. 28

ГОВОРІТЬ ВОЯК...

В берлінському „Українському віснику“, органі Українського національного об'єднання, появилася цікава передовиця голови об'єднання, полковника Тимоша Омелченка, що її в уривках передаємо.

«У цей вирішальний для долі України час, — пише полковник Омелченко, — мусимо виявити найбільше розважливість і рівновагу та сприймати події не тільки серцем, а й розумом. Настав для нас час перейти від теорії до практики і від мрій до реальності, бо відбудова Української держави вимагає реальної думки й практичного чину. Тут де вже не про нашу теорію на українську справу і не про нашу теорію її вирішення, а про дійсність в українській справі та про потреби і спроможності її поладження».

«Дійсність поставила нас перед фактом, — пише далі голова УНО, — що московського окупанта витаняє з України не українська, а чужа збройна рука. Проте ж мусимо і цей біль знести гідно і героїчно, в твердій рішучості віддати всього себе для волі, честі і слави української нації, коли не сьогодні, так завтра, і коли не в рядах українського війська, так іншим корисним для України шляхом. Головне для нас — добитися відбудови і забезпечення своєї власної самостійної, соборної Української держави. Це наше завдання, і ми його виконаємо без огляду на всі труднощі, перешкоди і перешкоди та не дивлячись на ніякі жертви!».

«Боротьба і жертвенність за свою національну волю та державність українського народу не повинна, як це стверджує історія і сучасність, а особливо понад двадцять років невпинного змагання проти червономосковського окупанта. У цій боротьбі були ми вартим і заборотом Європи і цілого культурного світу проти руйнівничої Москви. Стягнувши на себе червономосковські сили, дали українці Європі змогу відпочити та упорядкуватися по хуртовині світової війни від різних марксистських орґій. Це відтягнення контуге українському народові мільйонів своїх дітей та рік української крові».

«З нашої короткотривалої державності в 1918 році ми знаємо, що державу легше здобути, як її закріпити і удержати. Тоді як державу здобуває збройна сила, де завжди панує військовий лад, чин і військова дисципліна, — для закріплення і забезпечення держави треба ладу і дисципліни вже цілого народу та його ж умілої й досвідченої праці на всіх ділянках державного життя».

«Для такої праці потребуємо ми в своїй державі мільйонів відповідних працівників. На рідних землях буде нам їх великий брак, бо про це побачили наші вороги-окупанти. Тому ми тут, на чужині, мусимо здобути найбільше знань та досвіду в доступних нам сферах та фахах, щоб з еміґрації прибули на рідні землі якнайбільша кількість працівників на організаційному, культурному, адміністративному, господарському і т. п. полі, якнайбільше реміс-

НОВИЙ ВЕЛИКИЙ УСПІХ: ШІСТЬ АБО СІМ ВОРОЖИХ ДИВІЗІЙ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗНИЩЕННЯ

Моторизоване з'єднання штурмовиків прорвалося в Бердянськ

Головна квартира Фюрера, 9 жовтня

Верховне Командування Збройних Сил повідомляє:

В результаті сміливої операції на схід від Дніпропетровська, німецьке танкове з'єднання, підтримане італійськими, угорськими і словацькими військовими частинами, прорвалося до Азовського моря і перегородило шлях до відступу 9-тій советській армії, на-голову розбитій під Мелітополем.

Одночасно з цим німецькі і румунські частини продовжували переслідувати ворога з заходу. При цьому моторизованому з'єднанню штурмовиків вдалося, просуваючись вздовж берега Азовського моря, пробитися до Бердянська і піти на з'єднання з танковими частинами, що йдуть з півночі. Таким чином, оточені тут з усіх боків шість чи сім ворожих дивізій стоять під загрозою безпосереднього знищення.

Штурмові загони, переслідуючи незначні рештки розбитого ворога, які намагаються відступити до Ростова, досягли вже Маріуполя.

РОЗГРОМ ОСТАНЬОГО ПРИТУЛКУ СОВЕТСЬКОГО БАЛТІЙСЬКОГО ФЛОТУ

Оранієнбаум під вогнем німецької артилерії

БЕРЛІН, 8 жовтня. В повідомленнях про бойові дії під Ленінградом за останні дні знову згадувався порт Оранієнбаум.

Починаючи з останніх днів вересня, під вогнем німецької важкої артилерії одночасно з советським воєнним портом Кронштадтом, як повідомлялось в зведеннях Верховного командування, перебуває танок і порт Оранієнбаум. День-у-день німецькі снаряди підпалюють і топлять воєнні та торговельні судна, що стоять в порту Оранієнбаума.

Оранієнбаум стоїть на південному узбережжі Фінської затоки в 40 км від Ленінграда, проти острова Котлін та порту Кронштадт. Оранієнбаум, що був заснований в 1714 році, мав раніше значення лише дачної місцевості Ленінграда. Сьогодні його значення, як притулку для решток советського Балтійського флоту, дуже зросло. В його маленькій гавані зібрані торговельні та воєнні судна всіх типів, вихід яких звідти унеможливили успішні операції німецького військово-морського флоту та мінування Фінської затоки.

26 вересня в порту Оранієнбаума було успішно обстріляно німецькою артилерією одно велике советське воєнне судно. Советські берегові батареї, які спробували 27 вересня втрутитися в дії наземних військ, були примушені замовкнути. Того ж дня німецька артилерія обстріляла судна на оранієнбаумському рейді. 30 вересня та 1 жовтня було підпалено багато советських крейсерів та торговельних суден, в тому числі один пароплав в 3000 рбт. Таким чином німецька артилерія день-у-день трощить останній притулок советського Балтійського флоту, викликаючи численні вибухи та пожежі.

ЗРОСТАЮЧА КІЛЬКІСТЬ БІЖЕНЦІВ З СОВЕТСЬКОГО СОЮЗУ

КРИВАВИЙ ТЕРОР МІСЦЕВИХ СОВЕТСЬКИХ ВОЛОДАРІВ

СТАМБУЛ. 8 жовтня. З турецько-советського кордону Кавказа повідомляють про збільшення випадків перебігання з Советського Союзу до Туреччини.

Не тільки советські військові переходять до Туреччини, де їх обеззброюють, — зростає також кількість цивільних біженців, переважно турецького походження. Зі свідчень цих біженців виявляється, що в останній час згадані народи терплять від кривавого терору місцевих володарів.

Деякі біженці вже прибули до Анкари.

Деякі біженці вже прибули до Анкари.

Деякі біженці вже прибули до Анкари.

Деякі біженці вже прибули до Анкари.

Деякі біженці вже прибули до Анкари.

Деякі біженці вже прибули до Анкари.

Деякі біженці вже прибули до Анкари.

Деякі біженці вже прибули до Анкари.

Деякі біженці вже прибули до Анкари.

ПРОМОВА АДОЛЬФА ГІТЛЕРА ДО ВОЯКІВ СХІДНЬОГО ФРОНТУ

Адольф Гітлер, як верховний командувач, звернувся до вояків Східного фронту з закликом перед остаточним і вирішальним боєм. Зміст заклику буде вміщено в завтрашньому числі.

ВИРІШАЛЬНА БОРОТЬБА ДЛЯ ДОЛІ НІМЕЦЬКОЇ НАЦІЇ

Промова д-ра Геббельса в Саарбрюкені

У неділю 5 жовтня рейхсміністр д-р Геббельс звернувся з промовою до 40.000 осіб, присутніх на великій маніфестації членів націонал-соціалістичної робітничої партії Німеччини в Саарбрюкені.

На початку своєї промови д-р Геббельс відмітив героїчну поведінку населення Саарбрюкена, міста, яке найбільше потерпіло в перший рік війни.

Німецький народ, сказав далі д-р Геббельс, стоїть в ці дні перед вирішальним боєм для своєї долі. Перемога у велетенських боях, які ведуться німецькими військами на сході, остаточно вирішить майбутнє Європи. Те, що відбувається на сході, вже не війна в звичайному розумінні цього слова. Тут ідеться не лише про те, щоб захопити ворожу територію, вирішальне значення має остаточно знищення більшовицьких армій, які мали завданням встановити своєзриваве панування і терор в усій Європі. Німецький народ добре знає, про що іде мова, і він бореться за своє національне життя, за існування німецької нації. Тут є лише дві можливості — або перемога, або знищення.

Д-р Геббельс іронічно спинився на англійському базіканні про висадку на континент. Єдина справжня допомога, яку Англія

подала своєму советському союзникові — це її брехня про воєнні події на сході. Британська пропаганда намагалася подати відомості про воєнний стан цілком за своїм смаком, щоб замилити очі всьому світу. Дуже часто, сказав д-р Геббельс, ми не мали змоги спростовувати цю брехню, бо в інтересах розвитку наших воєнних операцій ми були змушені мовчати, в той час, як англійці, які не брали участі в боях, могли говорити все, що їм подобалося.

Д-р Геббельс зазначив, що керівники німецької нації користуються повним довір'ям народу щодо своїх повідомлень. Вороги даремно намагалися своєю пропагандою внести розлад у лави німецького народу — на початку третього року війни щільніше, ніж будьколи, гуртуються німці навколо свого Фюрера, який веде Німеччину від перемоги до перемоги. Його воєнний гений, його далекоглядність як державного діяча врятували Європу від найбільшої небезпеки і привели до остаточної перемоги.

Всі намагання ворогів знищити Німеччину будуть розбиті найгероїчнішим і найкраще озброєним військом світу, а також тим, що Німеччина концентрує всі свої сили для перемоги і готова принести для цього будьяку жертву.

ПАКТ ТРЬОХ ДЕРЖАВ

З приводу минулих роковин паву трьох держав Німеччина висловлює задоволення, тому що цей важливий дипломатичний інструмент виправдав себе і відповідає всім надіям, які покладені на нього націями, що брали участь у його складанні.

Значення цього пакту однаково шанують і Рим, і Токіо.

Основною метою при укладанні цього пакту був мирний зв'язок великих різномірних у своїх інтересах народів.

Заснований на мирі і мирному впорядкуванні палеєних цим народам життєвих просторів, пакт має також елементи воєнного захисту від усіх спроб ворога перешкодити виконанню зазначених завдань.

Основна вага мирної місії пакту трьох держав полягає в тому, що він в особливій мірі новини пов'язав велику політичну цілеспрямованість політики трьох держав і надає їм найбільші можливості щодо простору.

Цей розвиток призвів в Європі до поглиблення християнської життєвої і ділової єдності Європи у всіх напрямках.

Особливий вираз знаходять ці принципи в братерстві європейських країн, що уклали пакт трьох держав у Іх збройній боротьбі проти більшовизму.

Нове впорядкування європейського континенту проходить на основі засад, встановлених пактом трьох держав.

І не тільки в Європі, але і в Східній Азії принципи пакту стали основою японської політики, при чому Японія знаходить і повне розуміння і підтримку з боку своїх обох європейських партнерів.

Німеччина констатує, що пакт трьох держав залишається актуальним і надалі і становить велику хартию політичного виховання світу.

Особливо незаперечним фактом є пояснення пакту про воєнну оборону, що також треба вірно оцінити, особливо при дальшому розгортанні війни.

Засади миру, які забезпечують здійснення цього пакту, мають виявитися за переконанням Німеччини в застосуванні постійного і плідного для всього світу мир.

ПО С В І Т У

Утруднення Ісландії

Ісландський міністр-президент Йонансон у розмові з північно-американським представником преси між іншим заявив, що зайняття Ісландії Британією і Америкою поставило перед Ісландією важку проблему. Витрати на харчові продукти підвищилися на 70%, зовнішня торгівля повністю припинена; виникла ціла низка інцидентів. Величезною проблемою часу є відношення чоловіків із прибулих гарнізонів до ісландських жінок. Йонансон зробив натяк на різні випадки звалтування ісландських жінок військовими із британських і північно-американських гарнізонів. Міністр-президент іронічно додав: у мене мало надій на те, що заняття Ісландії призведе до сталого покращення стосунків.

Спеціальні поїзди для чужоземних робітників у Німеччині

Чужоземні робітники в Німеччині, які йдуть у відпустку або додому, можуть віднини користуватися спеціальними поїздами. Ці поїзди обслуговують бельгійських, французьких, голландських, італійських, датських, угорських, словацьких і чеських робітників. Пізніше такі поїзди будуть влаштовані і для хорватських та сербських робітників. Для поїздів з робітниками, що йдуть у відпустку, складено спеціальні розклади.

АНГЛІЯ—ТІЛЬКИ ЯК СХІДНЄ УКРІПЛЕННЯ

В берлінських політичних колах, які в переважній масі цікавляться внутрішньою політикою Англії, висловлюються такі твердження: що Англія в 1940 р. втратила європейський континент, а в 1941 р. вона має намір втратити свого партнера в загарбницькій політиці; що проти Європи—Советський Союз; що Сполучені Штати Північної Америки керують не тільки в тих частинах Британської імперії, де розмовляють англійською мовою, але прагнуть до панування також у всій імперії.

Німецька газета „Альгемайне Цейтунг“ твердить, що промова канадського прем'єр-міністра Мекензі Кінга, на початку вересня, була одвертою вимогою до Сполучених Штатів стати на сторону Великої Британії. Сам Мекензі Кінг розглядає острів Англію як „східне укріплення для захисту Нового Світу“.

З часу промови Мекензі Кінга відбулися такі події, які зворухнули Англію, і їй бажано, щоб у справу втру-

Фінське целюлозне виробництво

Завдяки зайняттю на Ладозькому озері міста Кеєксгольм, яке знаходилося на території, захопленій Советським Союзом в 1939 р., фінське целюлозне виробництво здобуло назад один з своїх найбільших заводів. Німецький целюлозний концерн Вальдгоф спорудив тут в 1928—1931 р. найкраще на всій півночі технічно устаткований целюлозний завод, витративши на будівництво 33 млн. марок. Цей завод випускав щорічно 100.000 тонн целюлози; на його продукцію був попит у всьому світі.

У Галичині знову працює пошта

БРАКІВ. Відновлення поштово-телеграфного зв'язку в Галичині посувається назвичайно швидким темпом. Уже можна телефонувати з кожного більш-менш значного міста. Пошта, телефон і телеграф працюють безперебійно. Обмін приватною кореспонденцією відбувається швидко і без перешкод у дозволеніх межах.

Цього вдалося досягти внаслідок того, що був повністю використаний досвід дворічної будовної роботи в генерал-губернаторстві, і особи, яким була доручена ця робота, справильно зрозуміли свої завдання. Таким чином, менш, ніж за три тижні, начальник поштового управління зміг відкрити в своїй окрузі вже 42 поштові філії.

„Упорядковане світове господарство“

«Планування світового господарства» призвело до того, що в 1920 р. величезну кількість молока було вилито в річки Сполучених Штатів, хоч відділ охорони здоров'я Нью-Йорка в той же час офіційно повідомляв, що кожна четверта дитина виснажена, не має достатнього харчування і, отже, конче потребує молока й масла.

В Голландії в 1933 р. багато чоловік, навантажених найкращими голландськими овочами, виїжджали щодня у відкрите море, щоб кинути за борт свій вантаж. 20 млн. кг овочів було знищено таким чином лише за час з жовтня 1932 р. до травня 1933 р. Справа не змінилася протягом наступних років. В 1934 р. були таким же чином знищені 6,5 млн. кг помідорів, 4 млн. кг півної калустки, 1,5 млн. кг ранньої картоплі і 9 млн. кг інших овочів. В той же час у Голландії було півмільйона

безробітних і їх життя аж ніяк не можна було назвати розкішним.

В Данії було забито в 1933 р. велику кількість молочної худоби для того, щоб торгівці могли встановити вигідні ціни. Але цей забій худоби в свою чергу призвів до зниження цін на м'ясо. Щоб уникнути цього, довелося лише за час з лютого до грудня 1933 р. забити 137.131 молодих, здорових бичків для виготовлення удобоварливої крові та кормового борошна. Як не безглуздо це звучить, 5.000 корів перероблялися щотижня на корм свиням, бо на свинячому салі можна було заробити в Англії. На такий шлях стали і Сполучені Штати. Влітку 1933 р. в США було куплено для «підтримання цін» 5.992.000 молодих свишей, які мали бути використані для виробництва жиру й добрива. Проте, лише в Сан-Луї було потрібне для цього устаткування, але воно ви-

явилося аж ніяк недостатнім для переробки такої кількості м'яса. Довелося екстрагувати лише жир, який становить тільки 8% загальної ваги молодих свишей, решту ж вилито в Міссісіпі.

У Бразилії копра вживалася як паливо для локомотивів і станіонарних казанів, для опалення ж суден використовувалися кокосові брикети.

У Чилі було забито 225.000 овець, в Пейлоні пороку знищували 30.000 тонн чаю, в Канаді або спалювали весь річний врожай, або викидали в море, щоб запобігти зниженню ціни. В той же час в інших частинах світу, наприклад, у Советському Союзі і Китаї, мільйони людей вмирали з голоду. І все це робилося під знаком «упорядкованого світового господарства», яке є злочинним проти життя людства і наслідки якого помітні ще й сьогодні.

МАРІЙКА

(НАРИС)

Недворі вечоріло. Марійка змерзла. Вона куталася в пальто, сумно бродячи по вулиці.

Важко було дивитися на страшну червону заграву пожежі, що високо здіймалася до неба. Це горіло її рідне місто, в якому вона народилася, виростила і провела дитинство. Багато і радісних і сумних спогадів зв'язано з Києвом, бо вона все життя провела тут.

Їй не хотілося вірити, що місто горіло, їй здавалося, що це важкий сон, і ось скоро вона проснетися і все мине.

То вона чекала, що піде як з відра дощ і загасить, спинить прожерливу стихію, що ковтала будинки один за одним.

— Невже це роблять люди? Невже в них здіймаються руки палити і руйнувати красуня України? Ні, це не люди, а людські потвори, потвори страшні і жадні, ладні на все.

Так роздумуючи, вона не помітила, як зайшла в якийсь глухий провулок.

Він був зовсім пустий.

Марійка повернулася і вже хотіла зайти за ріг, коли раптом помітила червоні плями і цівку диму у вікнах четвертого поверху будинку, що стояв на розі.

Блискавично в її голові пронеслася страшна догадка, і вона посилила кинулася бігти наверх.

Вона бігла так швидко, що перечекала об сідні, від напруги та хвилювання серце страшенно колотилося.

А червоні плями все ширше і ширше, все виразніше червоніли в прямокутних вікон, і дим все сильніше й сильніше бив з них.

Диставшись четвертого поверху, вона важко наважилася тілом на двері і застукотіла в них обома руками.

По всьому поверсі порожньо пролунали відзвук, та двері не відкривалися.

Тоді вона схопила якийсь кілок і розмахами зза голови почала бити в двері.

Вони дрижали і скрипіли на петлях, з верхнього отвору впало шкло, та двері не подавалися і ніхто не відкривав.

А плями вже переросли в довгі червоні язички і жадно лизали лутки вікон.

Роздумувати ніколи, кожна хвилинка рятувати справу. І вона подерлася по дверях, сховилася рукою за чорний отвір і за мить була вже по той бік.

Вона з силою рвонула двері кімнати, в обличчя вдарило жаром і їдким димом.

Кімната була повна диму, вже горів стіл і лутки вікон, гарячі іскри вирили підлогу, спалюючи її сполум'янити.

На одну мить Марійка стала не-рухою.

Прямо перед нею, зігнувшись, з розп'ятою головою стояла жидівка. Очі її налилися кров'ю, чорний липкий жмут волосся спадав на скривлене по-звір'ячому обличчя.

— Гадина! — крикнула дівчина і шосила вдарила жидівку в груди. Схопивши відро, вона линула на стіл, червоні язички замиготіли і знову оповили його. В цю ж мить жидівка плигнула їй на спину і повалила на підлогу. Кілька хвилин, оповиті димом і вогнем, вони боролися на підлозі. Нарешті Марійка звільнилася і скочила на палаюче вікно.

Вечірню сутінь прорізав її крик: — Поможіть!

Потім шось важке вдарило її по голові, в очах потемніло, все пішло колом, і вона впала в обійми червоних язичків.

Коли землю окутав чорний саван ночі, обгоріле тіло Марійки лежало без життя на землі.

Кругом стояв натопт людей. З сумом вони опустили голови. Тут же рядом стояла, тремтячи від страху, розбіивниця-жидівка. Блудливими очима вона шукала захисту. Та дарма.

ЧОГО ПЛАКАВ ОСТАП?

Остап сидів на призьбі своєї старенької хати, низько схиливши сиву голову. Плечі його тремтіли — він плакав.

— Чого плачете, дідуся? — питаємо.

— Ой, друзі...

І, трохи заспокоївшись, він розповідає.

— За тиждень приїхало до нас районне начальство. Всіма засобами примусило помолити й одвезти хліб на пункт. Зібравшись ми, старі та діти, бо прадедзятиних нема. Працювали і вдень і вночі. Думаємо: і наші сини на війні, треба ж і їм їсти та може ї собі добудемо на зиму. Помолотили, а возити нічим. Ледве сами не впрягались, — поперевазили хліб до Десни.

«Можна й собі тепер намолотити?», — питаємо секретаря райкому. Він одмахується руками. Раптом глянули ми на річку й замліли. Пшеницю, нашу пшеницю сипали... в воду. Вона, як золото, грала на сонці і сунулася, сунулася лавою...

Безжалісна вода ковтала й несла з собою наслідки величезної праці — наше золото, облите кривавим потом.

Бабів в плач. Хапають тую пше-

ницю в свої спідниці. Піднявся гармидер. Хтось крикнув: «Поспішаймо додому, намолотимо собі що зосталось».

Повернулись ми в село та прямо до молотарки. Аж вона вже поінвентаризована. І секретар райкому, — він обігнав нас на машині, — підпалює скирти. Ну й закипіла в мене кров. Кинувся до нього. Вхопив за груди. Жінки — також помагали. Але вирвався він, супостат, хоч і без сорочка. Втік і машину кинув.

Понад сімдесят років прожив я, не гадаю, коли плакав, а тепер... Дід Остап махнув рукою і в нього знову затремтіли плечі...

Вечоріло: В степу догоряли скирти хліба, в селі палали деякі хати та колгоспна комора. Промінь пожежі стрібав по колгоспному двору, де трупами були розкидані звичечні сіялки, культуратори, плуги, віялки.

Більшовицько-жидівські ставленики тільки так покидають села.

Було від чого плакати Остапові. Хіба не він, хіба не його двоє синів напруженою працею здобували це майно та все гадали, — слухавши більшовицьких агітаторів, — може ж буде така

краще. Інвентар добували, врожай збирали чималий, та хліб весь кудись одбирали, і краще не було.

Старший син Остапа Павло одного разу сказав людям: «Вам, як курям, дають жменю зерна, а забирають не тільки ваші яйця, а ще й ріжуть вас на юшку».

Потягли його до НКВД, рік промучили, ледве живим повернувся...

Остап раптом скочив на ноги, підняв руки з міжно стисненими кулаками кудись за село. Обличчя його палало гнівом, на очах не було вже сліз.

— Будьте ж ви прокляті, більшовицькі, сталінські анатемі! — крикнув він — Нема вам місця на цьому світі!

Бо й ми тепер не кури, — обернувся вже до нас, — з яких варять юшку... Ми люди — ми українці, ми хочемо жити, як люди...

В його очах світилися бадьорі вуглики.

Безперечно, він повинен, він буде жити, як то подобає людині.

Василь СТЕПОВИЙ.

У РІДНОМУ МІСТІ

ПРО ЛЮБОВ ТА ПРО ЛЕНІНОВІ „ХВОРОБИ“

(З студентського життя)

Все так, як і було. І верби так само шумлять, як і шуміли — мрійно і привабливо, опустивши свої чарівні віти в річку Ступу. І так само, по-давньому, шумить річка. А вночі, коли все засне мінним сном, високо-високо на небі вишдыває повільно місяць, немаче лебідь. Осінь уже почала золотити дерева. Як це привабливо, як цікаво!

Але я теж «не спієць чудової природи з холодною байдужістю її», як говорив поет Грабовський. «Мій ум ворушав змучені народи, — їм я віддав усі чуття мої».

Як зруйнували тебе, моє місто, жиди-погани! Пі погорлі вулиці шовкять жах. Вони, ці недруги душі, розлучили мене з моїми щирими друзями, забрали їх від мене і погнали їх на безцінну кровопролитну війну. А скільки моїх рідних, знайомих десь і зараз поневіряються в далеких холодних Союзках. А за що, питається? За те, що вони так любили свою маленьку Україну і не могли стримати вогняний порив пам'яті...

Але не варто згадувати старе. Воно скорі, скоро заросте мохом забуття, як і оцей камінь над річкою, і життєдайні хвилі знесуть його у неповоротну давнину, у безвість...

Отже, знов я завітав у своє рідне місто Васильків.

В центр міста, на будинку, де

раніше була міськрада, майорить, перегиблючись на вітрі, жовтоблакитний прапор. Мені назустріч іде низенький чоловік в окулярах.

— Ви до мене, пане? — питає він.

— Так, я до вас, пане голову.

Вітаюся по-українському: «Слава Україні!».

За доброту і щирість колишнього вчителя нарід довіряю йому велику справу — бути головою міської управи.

— Я, пане голову, журналіст. Хочу від вас записати, як у вас справи, як іде життя в місті, що ви зробили нового.

А він у відповідь: «Багато зроблено, друже, але хіба то тільки я, то люди наші, трудолюбиві українці так працюють».

Я присовую спілку, беру в руки олівць.

— Але, друже, перепрощую вас, — каже голова, — мені треба поспішати в млин, там щось з мотором... Та й що я вам скажу? Це все буде сухо, краще пройдіться самі по місту, подивіться і напишіть».

Скоряюся, їду по місту.

Приходжу на шклярний завод. Відчуваю знайомий запах диму.

Шум моторів стверджує, що тут життя на повному ході. Ще з перших днів приходу німецьких військ у місто, міська управа організувала

всіх робітників на відбудовання зруйнованих жидами заводів.

Тепер у місті нормально працюють два шклярні, деревообробний, повстяний та переробний заводи.

Виходжу на вулицю. В мене забрунені руки. Пропоную своєму працівникові зайти десь до криниці й помити руки.

— А павіщо це, пане, — каже працівник, — криниця далеко, а ось вікрутіть кран і мийте собі, спілку хочете.

— Значить і водогін працює!..

Далі мене вже не дивує ні приємний запах печеного хліба біля пекарні, ні безперервний стукіт у майстернях, навіть електрична лампа, що горить у перукарні (електростанція була найбільше пошкоджена), куди я зайшов погоститись.

Я розумію, я бачу, що жидобільшовики не зупинили нашого життя, що наші українці вміють собі раду дати в найскрутніший час.

6 жовтня у місті починають роботу початкової школи та гімназії. Зараз іде відбудова міського клубу та кінотеатру. При клубі вже працює драматичний колектив, готується для вистави п'єса Тобілевича «Безталанна».

Вертаючись додому повз церкву святого Миколая, я чую мелодійний спів церковного хору.

Як це приємно, як радісно. У моєму рідному маленькому місті таке велике життя!

Майже у всіх вузах України викладання лекцій провадилося виключно російською мовою.

(З приватних розмов).

Ще ніколи не був у такому сердитому настрої студент історичного факультету київського університету Сидір Іванович Кобза. Цілу ніч горіла на його робочому столі залочена лампа. В беспорядку лежали розгорнуті томів Леніна з помітками на сторінках. Долі валялися розкидані недокурки дешевого студентського «Мотору» та шматки змятого паперу.

Річ в тім, що завтра в Сидора Івановича іспит з історії марксизму-ленінізму. Багато клопоту: треба заучити папам'ять цілі фрази, вислови з книжок.

Одна біда в Сидора Івановича — іспит треба складати лише по-російськи, бо професор історії нічого не пам'ятає по-українськи.

Дуже не любив Сидір Іванович тих студентів, які, побувши декілька місяців у місті і привіжжаючи додому на канікули, вже починали патиакати «только по-русски», які забували свою рідну мову.

Власне за це він і посварився з своєю любовною дівчиною Гафійкою. Як приємно було, коли спочатку вона так любовно зверталася до нього солодкими теплыми епітетами: ривнала його до сокола сизокрилого, до місяченька золотого, до явора високого.

Але була така історія з нею. Ця історія навки розлучила їх.

Одного теплого дня він вийшов до вокзалу зустрічати свою подругу. Яка радість охопила хлопця, коли він здалеку побачив її. Вінок з квітів тримав він для сюрпризу за спиною.

— Добридень, моя голубко, кохана Гафійко.

Але що це? Вона нахмурено, сердито відхнула його від себе і поривчато відрубала:

— «Во-первых, ні Гафійка, а Агафія Петровна, а во-вторых треба йтигт важливість кальтурную, а ещо, во-третих, балакаць треба по-нашому, по-русейському».

Далі вже нічого не чув хлопець, безнадійно одувив руки і круто повернув на шлях. І довго ще серед шляху в пилюці лежав сплетений ним для Гафійки вінок.

Але що це ми дозволяємо собі відвертати увагу Сидора Івановича думками про минуле? Адже в ньо-

го завтра іспит. Добре, дамо йому спокій до завтра.

— Студент Кобза, ну как у вас, подготовились?

— Так, я готовий скласти іспит, — відрубав студент у відповідь професору.

— Скажіть, пожалуста, яку першу книгу написав Ленін і яку останню і скажіть о їх цінності для мірової революції в міровом масштабе.

— Добре, дозволять, я подумаю, — попросив він.

— Нет, что здесь думать, его известнее вещи і их можно отвечать не думая.

— Не думаючи? Добре, зараз, — хвилювався студент. Він боявся, щоб, бува, не розсердив професора і щоб той не поставив йому двійки.

— Ну, безперечно, тоість, безомовно, перші речі, тойсь, перше все, его — «Шаг вперед, два шага назад», а последний — его его «Возлези...»¹⁾

— Да что вы чепуху то поріте, — перебив його професор, — неправильно!

— Прощайте, тойсь, ізвиніте, сейчас скажу. — З блідого обличчя Сидора Івановича котилася краплинами піт. «А що як я йому відрубав по-українськи, все рівно він нічого не розбере», — вникла франтова думка в нього.

— Я вам скажу про це по-своєму, по-українськи, ви ж і по мову знаєте, Костянтин Володимирович, адже ви великий професор, знаєте багато мов, то очевидно і нашу знаєте, адже ви...

— Ну, харашо, давайте по-українськи, немного і ету знаю.

— Ну, то так, безперечно, — почав студент, — перші цінні речі Леніна це його «Кроки». Броки... вперед і тої назад. Остання його річ це «Хвороби». Вони дали користь, ні ленінові хвороби, ну... гм... народів, гм... во Ленін... гм... помер через хвороби. Ці ленінові, «хвороби»... гм...

— Достаточно, — перебив студента професор, — по-українськи ви знаєте лучше, чем по-русски. Ставлю вам пять. До свиданія.

— Следующий!

І таких слідуєчих було багато.

Михась СОПІЛКА.

¹⁾ «Дитячі хвороби або...»

„Чорні списки“ Рузвельта

Укладання чорних списків різнозначне оголошення господарської війни. У першому виданні цих списків подано коло 1800 імен, визначення яких означає втручання в суверенітет держав Латинської Америки і отже веде до залежності від США. Кожний, чие ім'я вміщено у чорні списки, вважається «чужим» і для нього лишається в силі закон про блокаду від 1917 р. Крім того, закон про блокаду від червня—липня цього року передбачає консервацію товарів, які особа, вміщена у списки, має в США. Нарешті, кожному громадянину США заборонено продавати фірмам, вне-

сенним до списків, будьякі товари, які підлягають експортному контролю.

Проте, з липня 1940 року цей контроль поширений майже на всі товари.

Перехідним етапом до чорних списків є так звані «сірі списки», в яких подано перелік фірм, зв'язаних з фірмами, занесеними до чорних списків.

Як відомо, такі чорні списки будуть складені і для інших країн. Отже, кожний, хто має комерційні зв'язки з різними країнами, може щохвилини поборюватися попасти у чорні списки і вже не

має можливості самостійно і вільно влаштувати свої справи.

Система таких чорних списків дуже відрізняється на південно-американській торгівлі, як це видно з резолюції Панамської конференції держав Латинської Америки в 1939 р., після запровадження Англією таких списків. Цього разу міністерство закордонних справ Аргентини стало на чолі руху проти чорних списків Рузвельта.

Всі країни, які бажають зберегти свою господарську і політичну незалежність, повинні чинити опір застосуванню в себе чорних списків.

Під гнітом більшовицьких поневолювачів

Понад 20 років український хлібороб стогнав в ярмі жидівсько-більшовицького гніту. Понад 20 років гнув спину на кремлівську зграю вальв, шолом і кровю зростаючи родючу землю, захищаючись в лептатах голоду і злиднів.

Навіть кришачина не може стати в природі як порівняння з часами більшовицької сваволі на селі.

Шляхом розбою, обману і підкупу захопили владу до своїх рук, більшовики висували завдання — все селянство об'єднати в колгоспи. Але не так легко залучити українського хлібороба до об'єднання, де все — від ниви аж до батога — чуже його серцю, де визиск і експлуатація навібрають неймовірних розмірів, а за важку підневільну працю платити голодом і знущанням.

Бачачи повний крах здійснення сталінсько-жидівського плану колективізації сільського господарства, більшовики вдаються до примусу. Під загрозою розстрілу, прабелу і знущань вони зганяють до колгоспів українських селян, забираючи при цьому всю землю, худобу та малу рогату худобу і навіть шпичку. Хте не підкорявся жидівсько-більшовицькому начальству, того виганяли

власної хати, конфіскувавши все майно, оголошували ворогом народу і засилали на далеку північ. Інших приводили в кабінети жидівсько-більшовицьких керівників, які, тримаючись за курок пагала, тут же примушували селян писати прохання про вступ до колгоспу. Скільки крадих синів українського народу загинуло в боротьбі проти запровадження насильницької політики колективізації сільського господарства! Скільки крові і сліз пролило на стежках, що ведуть до колгоспів, цих шайтанів поневолення селянства!

Ніколи не забути років колективізації сільського господарства на Україні, проваджуваної під керівництвом сталінського «соратника» жидюги Кагановича, що в той час працював секретарем ЦК КП(б)У.

Селянин липався з голыми руками. Земля вважалася власністю московської держави. Худоба і реманент теж. Від зорі до зорі, обдичаючись потом і кров'ю, селянин обробляв чужу ниву: орав, сіяв, збирав. Ціною великих фізичних зусиль доглядав і вирощував чужу худобу. І, як нагороду за тяжку працю, одержував моголі на руках і горб на спині. Хлібороб не пригадає жодного року,

в який би він мав вдосталь хліба. М'ясо і масло вважалися розкішми навіть в дні релігійних свят.

Щідрямпа, виснажлива праця, що супроводжувалася знущанням і не звичайною втомою, оплачувалася мізерною кількістю зерна — послідку і соломи. В Гельмязівському районі, Полтавської області, що має найродючіші землі, пайовики оплатили праці колгоспників за весь час існування колгоспів вважать 2 кілограми зерна на трудодень. Переважно більшість колгоспів видавала по 500 — 700 грамів хліба і 500 грамів соломи. В колгоспах села Озериче «Перебудова» і «Друга п'ятирічка», того ж таки Гельмязівського району, вартість труднодні становила 600 грамів прядлого зерна. Нічого й говорити про колгоспи тих районів, що мають значно гірші ґрунти. Постійною видачею на трудодень в колгоспах польського Новошенечинського району, Київської області, були 300—400 грамів зерна.

Причиною такої мізерної мізерної оплати праці селянина було те, що переважно більшість високоякісного хліба, особливо пшениці, відбиралася в колгоспів більшовиками в рахунок так званих зернопоставок і закупівель.

Організацією МТС більшовики випензули кося і іншу робочу худобу, значно збільшили податки зерном за роботу машин — тракторів, комбайнів, мототарок. А, значить, зменшувалася оплата праці селянина.

Доводячи до колгоспів плахи роботи машинами, більшовики затримували обробку землі, несвочасно орали, сіяли, збирали. А від цього знижувалася врожайність полів. І це тоді, коли робоча худоба простоювала.

Крім податків зерном, від колгоспів вимагали планової здачі молока, м'яса, шкіри, овочів та ін. Забирали все, не лишаючи селянинові нічого. І він голодував, виснажувався. Тим часом обважніла від крові булава вампірів з жидівсько-більшовицького табору висиджувалася в ресторанах та кафе і споживала продукти, пограбовані в селян.

Щоб тримати в покорі й під контролем українського селянина, більшовицькі поневолювачі призначали на відповідальні пости в колгоспах жидів та москалів-комуністів. Я був свідком того, як головою колгоспу села-Зимовище, Новошепелівського району, Київської області, всупереч бажанню загальних зборів, був призначений райпарткомом жидок-комуніст Тененбаум. А плоти його «діяльності» вимірювалися повним розвалом господарства і видачею колгоспникам 200 грамів зерна на трудодень.

Три чверті відповідальних посад в колгоспах — голів, бригадирів, зав. тваринницькими фермами тощо — займали прислані райпарткомом жиди та комуністи. Втім статут сільськогосподарської артлі вимагав, щоб керівництво колгоспами обирали на загальних зборах селян.

Хата, клаптик городу, що не перевищував третини гектара, — оце і все «багатство», що мав селянин. Та навіть і ця власність облядалася непосильними податками.

Так виглядало життя українського селянина за часів більшовицького, ще його сталінсько-жидівського погань називала «заможним і культурним».

З приходом на українські землі Збройних Сил Великонімецьчини покладає край більшовицькій сваволі на селі. Український хлібороб виходить на новий шлях обробітку землі. Вільний від пут колгоспного галу, він вже не впуште спину на жидівсько-більшовицьких поневолювачів, але він не знає і поміщицького гніту. Крушничі поміщики на українських землях не буде; основу хліборобства становитимуть середняцькі господарства.

Тож до праці, український хліборобе! Треба будьщо засіяти всю землю і старанно доглянути посіви. Необхідно зберегти всю худобу і дбати про дальший розвиток її. На одні машини покладається не слід. Адже худоба потрібна не тільки для обробітку полів. Худоба — це м'ясо, сало, молоко, чоботи, кожух, рукавиці, мило.

Від твоєї праці, селянине, залежить майбутнє української нації. Працюй же так, щоб земля розкрила свої скарби і сторицею віддячила тобі.

Г. МЕРЕГА.

НОВИЙ КИЇВ

РЕЄСТРАЦІЯ УЧНІВ

По всіх школах міста йде жвава підготовка до початку навчального року. Зараз провадиться реєстрація всіх учнів початкової та середньої шкіл. В першу чергу почнуть навчання учні молодших класів. Для цього вже підібрано вчителів, відповідні класи, навчальне приладдя тощо.

Керівники відділу освіти Київської міської управи провадять діяльну підготовку щодо комплектування шкіл учнями та вчителями. Вся робота зводиться до того, щоб за 8—10 днів почати навчання в школах Києва.

ЗАВДАННЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Велике й почесне завдання по відновленню та розгортанню роботи вищої школи в Києві поставлені перед відділом освіти Київської міської управи.

Підготовка до навчання в інститутах і інших вищих навчальних закладах Києва набрав швидкого розмаху. Вже взято на облік приміщення інститутів, а їх налічується в Києві 21, наукове приладдя, лабораторії, бібліотеки та інше майно. Почато реєстрацію викладацького та студентського складу, в деякі наукові заклади призначено керівників кафедр, професорів. Йде жвава підготовка до початку навчання в новому корпусі Київського університету.

Передбачається також в цьому році почати навчання в індустріальному, сільськогосподарському інститутах та в інституті ім. Лисенка.

ЗАГАЛЬНОМІСЬКІ ЗБОРИ ЛІКАРІВ

Престорій, круглий хірургічний зал клініки Київського медичного інституту переповнений. На свої перші, після визволення від більшовицького панування, збори зішлись українці—лікарі міста.

Багато некутих, гострих питань є у кожного з них. Кожен чекає відповіді на них. Як найкраще і найшвидше налагодити медичну справу в місті, розгромленому варварами-більшовиками? — Ось що хвилює лікарів.

Починаються збори. Ними керує поважний професор Зюков. Після стислого вступного слова професора Богатирчука, вголосненого німецькою мовою, в якому він підкреслив величезне принципове значення цих зборів, виступив тепло зустрінутий представник санітарного управління німецької армії міський лікар пан Ріховські.

— Передаю вам сердечне вітання від імені нашої генерала, коменданта міста Києва,— сказав він. — Сподіваюсь, що німецькі і українські лікарі працюватимуть пліч-о-пліч в прекрасному Києві, який так багато перетерпів від жидо-більшовиків.

Пан Ріховські поставив перед київськими лікарями багато важливих завдань. Перше з них — боротьба з інфекційними хворобами, страшним сучасним проявом кожної війни. Треба виховувати людець так, щоб про перший же випадок інфекційної хвороби було негайно зголошено. Через брак хорошої питної води протягом довгого часу можна чекати виникнення епідемії тифу, дизентерії тощо.

Пан Ріховські говорить про важливе значення профілактики, прекрасно поставленої в Німеччині. Тимчасово керуючий відділом охорони здоров'я міської управи проф. Сингалевич познайомив лікарів із станом медичної справи в Києві. Один за одним відкриваються медичні заклади. Є повна можливість в найближчому часі відкрити понад 500 пунктів, лабораторій, аптек і інших медичних закладів. Епідемія

ПЕРСПЕКТИВИ ФАБРИК ТА ЗАВОДІВ

Київська міська управа намітила відновити в цьому році роботу багатьох фабрик та заводів Києва, що мають винятково важливе народногосподарське значення.

Діяльну підготовку роботу про водить відділ міських підприємств в справі пуску цукрових заводів. Їх на території району Київської області налічується 43. Більшовики, тікаючи з Києва, деякі заводи зруйнували, однак більша частина їх вже в цьому році вступить у лад і даватиме продукцію. Ряд заводів українського спирто-горіланого тресту теж в цьому році почне свою діяльність.

Ведеться жвава підготовка до пуску дев'яти київських заводів, що вироблятимуть хемічно-фармацевтичне та медичне устаткування.

тифу, що з'явилася, тепер ліквідована. Правда, є ще до 30 випадків захворювання черевним тифом.

Скрутно з медичним транспортом. Більшовики все вивезли. Але німецька влада допомагає в цій справі. Одержано перших три машини. Це дає можливість перевозити інфекційних. Налагоджено роботу невеликої, правда, пошколеної мережі аптек.

Збори проходили в атмосфері великої активності присутніх. Промовці подавали багато цінних пропозицій, ставили ділові проблеми. Видатний спеціаліст-гінеколог професор Подушко у своїй промові вимагав негайно налагодити роботу пологових будинків, консультацій для вагітних і висловив свою думку, як це здійснити в сьогоднішній скрутний час ліквідації наслідків руйнаційної роботи більшовиків. Професор Немадименко розповів про можливість поновлення роботи бактеріологічного інституту та його пунктів у Києві Інші промовці — професори Богатирчук, Сингалевич, Зюков та ряд лікарів — у своїх виступах зачіпали питання поновлення діяльності Київського медичного інституту, товариства «Червоний Хрест», медичного наукового товариства; питання про безплатну і широкую допомогу потерпілим від пожеж та більшовицько-жидівського свавілля, про методи виявлення інфекційних хвороб, боротьби з венеричними хворобами та туберкульозом, точний облік запасів ліків і т. ін.

Збори обрали професора Богатирчука уповноваженим для постійного зв'язку лікарської громадськості Києва з міським лікарем паном Ріховські. Пан міський лікар пообіцяв від імені німецької влади надати широкую допомогу по можливості київським лікарям для швидкого налагодження всієї системи охорони здоров'я. В першу чергу допомогти щодо транспорту, харчів для стаціонарних хворих, включення води і світла клінікам.

ОГОЛОШЕННЯ

Всякі нові написи на урядових установах, приватних підприємствах, будинках, квартирах тощо можна робити чи змінювати тільки за попередньою згодою відділу пропаганди при міській управі.

ВІДДІЛ ПРОПАГАНДИ

ОБ'ЯВА

ВИДАЧА ПЕРЕПУСТОК.

При місцевій ортцкомендатурі можна одержати перепустки на вільний виїзд з Києва.

ОГОЛОШЕННЯ

Шевченківська районна управа м. Києва

наказує

всім КЕРБУДАМ прибути до управи 14.X о 8 годині ранку—В. Підвальна, ч. 15, у дворі, III поверх — за одержанням розпорядження.

Шевченківська районна управа м. Києва.

ОБ'ЯВА

Завод „МЕДПРИЛАД“

(Златоустівська, 70)

відновив свою роботу та приймає замовлення на апаратуру медичну, електротехнічну та радіоприймачі.

Для ремонту устаткування завод висилає на місце своїх інженерів та monterів.

ДИРЕКЦІЯ.

Оголошення

ДІТЯЧА КОНСУЛЬТАЦІЯ, що міститься на Подолі—Хорева, 45—працює щодня з 10 до 16 години (за німецьким часом).

Прийом викликів додому.

Консультація обслуговує дітей віком до 16 років.

ОБ'ЯВА

1-ша міська поліклініка на вул. В. Васильківська, № 1, працює з 8 години ранку до 5 години вечора.

Обслуговує все населення міста висококваліфікованими лікарями за невелику плату.

Дирекція.

ОБ'ЯВА

Хто знає щось про ОЛЕКСАНДРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА КИЦЕРРЕ—будівничого інженера, що його шукає інженер ГАНЦ ПАУЛ, хай подасть відомість на адресу: СС оберштурмфюрер Гумберт, Київ, Васильківська, 5, канцелярія для місцевих німців.

До організацій, підприємств та громадян м. Києва

З об'явами та оголошеннями від організацій та підприємств, а також і громадян про загублення документів звертатись до відділу об'яв Видавництва „Українське слово“

на адресу: Бульварно-Кудрявська, 24.

ВІДДІЛ ПРЕСИ КУПУЄ РОЗШУКУЮ РОДИНУ

ФОТОАПАРАТИ «ЛЕЙКА» або «ФЕД».

Оплата за згодою. З пропозиціями звертатись від 10 до 12 години ранку.

АДРЕСА: Бульварно-Кудрявська,

№ 24, приміщення редакції «Українське Слово». II-й поверх, кімната № 1.

— Галину ЮСІВУ з сином Сергієм двох років та Івгу НОВИЦЬКУ. Хто знає про місце їх перебування, прошу повідомити відділ кадрів міської управи. МОДАК.

ШВАЧКА шукає поденну роботу. Адреса: Пушківська, № 24, кв. 9, у дворі, Могилевська.

ЗАГУБЛЕНІ ДОКУМЕНТИ:

Пашпорт на ім'я ТКАЧЕНКА Порфирія Дем'яновича, народж. 1888 р.

Пашпорт на ім'я ШЕВЦОВОЇ Марії Мойсейівни, народж. 1907 р.

Пашпорт та військовий квиток на ім'я БАРАСЕНКА Федора Леонтиновича, народж. 1893 р.

Пашпорт на ім'я ГЛУШКА Юліана Івановича, народж. 1881 р.

Пашпорт на ім'я БІЛОЇ Розі Савічівни, народж. 1904 р.

Пашпорт та свідоцтво про одруження на ім'я ПЕТУХОВОЇ Євдокії Олексіївни, народж. 1912 р.

Пашпорт на ім'я ДУБІНИ Данила Івановича, народж. 1913 р.

Метрику про народження на ім'я ШУРЛОВОЇ Лідії Захарівни, народж. 1923 р.

Пашпорт, трудову, пенсійну, профспілкову книжки та метрику на ім'я ЧЕБЕРЯКОВОЇ Євросинії Василівни.

Пашпорт та військовий квиток на ім'я ВІЖНИКА Федора Максимовича, народж. 1901 р.

Пашпорт на ім'я ТАРАСЮК Марії Мойсейівни, народж. 1908 р.

Пашпорт та метрику на ім'я СІРОШТАН Тетяни Іванівни, народж. 1920 р.

Пашпорт на ім'я ШАФРАНСЬКОГО Олексія Йосиповича, народж. 1889 р.

Пашпорт на ім'я ГРИГОР'ЄВОЇ Анастасії Никифорівни, народж. 1890 року.

Пашпорт на ім'я ГРИГОР'ЄВОЇ Грини Олександрівни, народження 1917 р.

Пашпорт на ім'я ЖУБОВОЇ Параскові Іванівни, народж. 1918 р.

Свідоцтво про розлучення БРИВОРУК Варвари Олександрівни та свідоцтво про народження сина БРИВОРУК Леоніда Михайловича з 1937 р.

Пашпорт на ім'я БЕРЕЗОВСЬКОЇ Олександри Станіславівни, народж. 1910 р.

Пашпорт на ім'я ТАЙРОВА Дмитра Івановича, народж. 1877 р.

Пашпорт та атестат про закінчення потавської спартанської школи на ім'я КРОМБЕРГ Надії Петрівни, народж. 1900 р.

Пашпорт на ім'я ЛЮБЧЕНКО Олені Павлівни, народж. 1920 р.

Пашпорт на ім'я ЛУЦЬКАМ Ядвіги Михайлівни, народж. 1919 р.

Пашпорт та пенсійну книжку на ім'я БУЖЕЛЯ Петра Захаровича, народж. 1877 р.

Пашпорт на ім'я ЧИГНЕВОЇ Софії Давидівни, народж. 1908 р.

Пашпорт на ім'я МУРАВЬОВОЇ Надії Федорівни, народж. 1906 р.

Метрику про народження в 1927 році на ім'я ЧКУНОВОЇ Люби Миколаївни.

Пашпорт та метрику на ім'я НАСЕДІВНОЇ Олені Іванівни, народж. 1924 р.

Пашпорт на ім'я ІВАНОВОЇ Ольги Миколаївни та метрику про народж. у 1937 році ІВАНОВОЇ Євеліти Дмитрівни.

Пашпорт на ім'я МІКУЛЬЧОНОВ Бостянтина Федоровича, народж. 1902 р.

Пашпорт на ім'я МІКУЛЬЧОНОВ Ніни Іванівни, народж. 1907 р., та метрику про народження у 1937 р. МІКУЛЬЧОНОВ Юрка Бостянтиновича.

Пашпорт на ім'я МОЗАЛЕВСЬКОЇ Євдокії Семенівни, народж. 1922 р.

Пашпорт на ім'я ІВАСКЕВИЧ Софії Давидівни, народж. 1908 р.

Пашпорт на ім'я ЛЕОНОВИЧ Гали Фотіївни, народж. 1890 р.

Пашпорт на ім'я МАДЖЕВА Юлія (Георгія) Андріївни, народж. 1880 р.